

Europa després d'Alemanya

La història recent del nostre continent té pocs fets tan importants com la unitat alemanya. De fet, possiblement cap notícia havia estat tan important com aquesta, d'ençà que els soldats soviètics van enfilem-se a dalt del Reichstag per proclamar la derrota nazi.

Des d'aleshores, des del final de la II Guerra Mundial, Europa ha viscut, per a bé i per a mal, encotillada per la guerra freda i les garites de sentinella que ens han tutelat des de Moscou i Washington. Des del 9 de novembre, des de la caiguda del mur, un nou horitzó es dibuixa, encara amb perfils imprecisos. I com totes les novetats, produeix esperances i por.

La nova Alemanya emergent de la unitat dels dos estats actuals serà una potència d'una grandària que difícilment no provocaria temors. Només cal explicar que, tèdicament, la seua renda per càpita serà la més alta de les superpotències (19.770\$, contra 14.340 de l'URSS o 13.987 del Japó). No hi haurà cap país del món amb un volum d'exportacions comparable i la seua balança exterior positiva només serà superada -i per poc- pels japonesos. La nova Alemanya serà també el país amb més medalles als Jocs Olímpics i el de major població a Europa, sense comptar-hi l'URSS.

Però tot això són xifres fredes. I la unificació és molt més. Té sobretot, un factor psicològic que no cal menystenir: ha retornat als alemanys l'orgull de ser-ho.

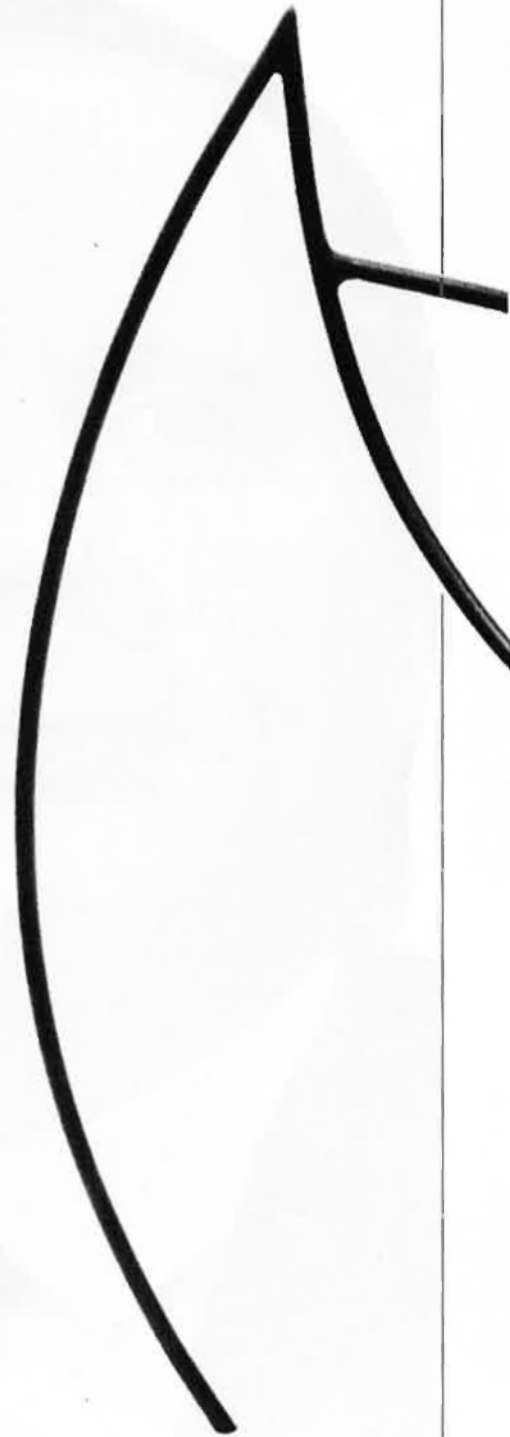
El poble alemany vivia acostumat a carregar amb les culpes de les tres guerres que ha provocat i dirigit en poc menys de cent anys. Especialment amb la culpa del nazisme. L'horror hitlerian era, i és, una càrrega feixuga per a un poble que es deixà arrossegar pel fanatisme criminal d'un boig ressentit. I d'un boig ressentit que va perdre. Les conseqüències de la derrota encara es deixen sentir aquests dies quan les potències aliades fan servir els seus drets sobre la nova Alemanya. Però aquestes conseqüències han vist, sobretot, el seu im-

pacte sobre els milions d'alemanys que al llarg de dècades han viscut la seua nacionalitat com un problema. Alguns escriptors (pense en Günter Grass i en Christa Wolff, per posar dos exemples un de cada banda) han sabut explicar diverses vegades l'anomalia de ser alemany. Ser alemany era ser ciutadà d'una nació que, obligada pels fets, havia de refredar el seu sentiment. S'ha acabat. I ara Alemanya tornarà a circular sobre els rails normals per on circulen totes aquelles pàtries que han tingut la sort d'aconseguir per a elles un estat propi. I aquest, d'ací naix, és el primer temor.

Hi ha gent que tem el IV Reich. És difícil pensar que arribe, però no impossible. Napoleó també va sacsejar Europa i no per això França serà una amenaça. Els catalans atemorírem Atenes i ara no fem por pràcticament a ningú. Alemanya és diferent perquè torna a l'escena mundial convertida en una de les peces clau del tauler. I amb problemes polítics irresolts. Però la derrota l'ha marcada clarament. I, en qualsevol cas, no crec que guanyem res considerant els alemanys com incapaços d'esmenar els seus greus errors del passat.

He dit que hi ha problemes irresolts. Sens dubte el més perillós és el dels territoris que no entren al nou estat. I no parle d'Àustria o Suïssa. En algun lloc d'aquest número d'EL TEMPS hi ha el mapa de les zones alemanyes que algú reclama com a pròpies. No és cap broma. A la RFA 3 milions de persones formen part dels grups irredemptistes que voldrien veure onejar la seua bandera sobre territoris avui polonesos o soviètics. I no hi ha cap partit polític que tinga tres milions d'afiliats. El subtil canvi terminològic que ha fet la democràcia cristiana (el que abans era anomenat Europa de l'Est ara es diu Europa Central) indica que els pactes per respectar la línia Oder-Neisse poden esdevenir paper mullat per la pressió social en favor de la reconquesta de les terres de l'Est.

Si això passa, és quan haurem entrat en

un tombant perillós. ¿Però com prevenir-ho?

Segurament només a través de la unitat europea.

La desfeta dels blocs ha deixat Europa com un paper en blanc en el qual els diversos actors han d'escriure un guió que encara és impossible endevinar. Però el que sí que s'insinua clarament és la voluntat per part de tots de solucionar els conflictes arbitrants fórmules de govern i de discussió internacional que permeten reduir el paper dels Estats Units i l'URSS i fomentar la multiplicitat de veus. Aleman-

ya, la nova Alemanya unida, té un paper clau en aquest procés. D'ella depèn el futur -així de clar- de la Comunitat Europea. Si Alemanya s'hi manté, la Comunitat prendrà

una volada que es constituirà en el focus referent de tot el continent. En el focus de referència i, segurament, en l'àrbitre dels conflictes que puguen originar-se dins seu. Si Alemanya es manté dins de la Comunitat, els altres països ho faran tot per impedir que Berlín intente maniobres expansionistes, de tipus militar o polític (no econòmiques, aquestes les permetrà tothom) que posarien en greu crisi el futur. Però Alemanya, ¿s'hi mantindrà?

Aquesta, crec, és la gran qüestió de futur. ¿Què passarà el dia que els alemanys consideren la Comunitat com un fre? ¿Què passarà el dia que ells vulguen una cosa i la comunitat una altra? ¿Tindran prou intel·ligència política per a acceptar voluntàriament els retalls a la seua nova sobirania que puguen provenir de la construcció europea o es deixaran arrastrar per un patriotisme clandestinitzat durant dècades?

Ningú pot fer pronòstics sobre això. I segurament aquesta és la por principal. Que no sabem com anirà a la llarga un procés que endevinem com absolutament fonamental.

Siga com siga la imatge, la setmana passada, de la grua desmuntant Check Point Charlie és una imatge positiva. Perquè Europa no pot aspirar a viure una nova vida sense esborrar les restes d'un passat que cinquanta anys han deixat darrere. Europa no pot aspirar a ser lliure si Alemanya no ho és, completament. I, nosaltres els europeus, no podem oblidar que la llibertat és un risc. Un preciós risc que cal córrer.